

Styret i Tysnes Sparebank
Teiglandsvegen 2
5680 TYSNES

VÅR REFERANSE
19/9233

DERES REFERANSE

UNNTATT OFFENTLIGHET
Offl. § 13 1. ledd, jf. fvl. § 13
1. ledd nr. 2

DATO
29.06.2020

Tilsynsrapport

Finanstilsynet gjennomførte stedlig tilsyn i Tysnes Sparebank 31. oktober og 1. november 2019. Tilsynet hadde som formål å vurdere bankens risikoprofil på kreditt-, likviditets- og markedsrisikoområdet og bankens styring og kontroll på disse områdene. Bankens internkontroll og etterlevelse av hvitvaskingsregelverket ble også behandlet.

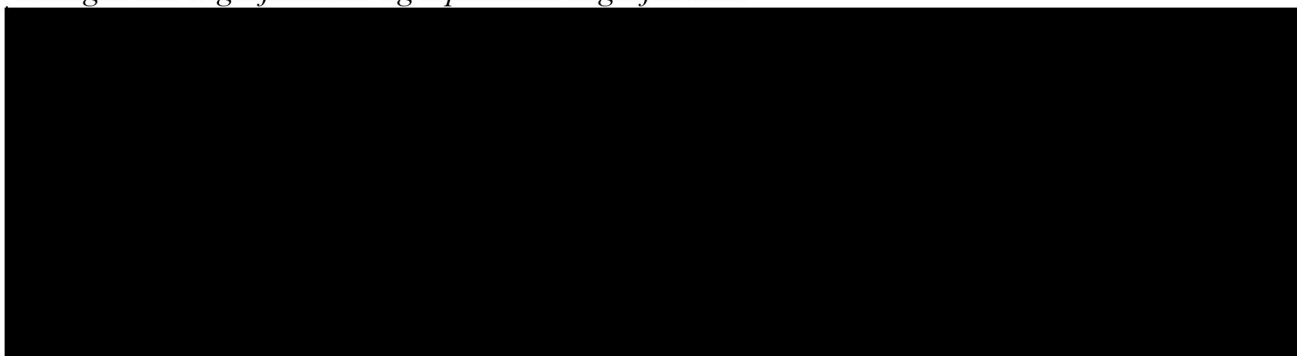
Til grunn for disse merknadene ligger Finanstilsynets foreløpige tilsynsrapport av 18. februar 2020 og styrets kommentarer til rapporten i brev av 30. april 2020.

Finanstilsynet har følgende merknader etter det stedlige tilsynet:

FORHOLD KNYTTET TIL RISIKONIVÅ

Eksponering og porteføljekvalitet på kredittrisikoområdet for BM

Misligholdte engasjementer og tapsutsatte engasjementer

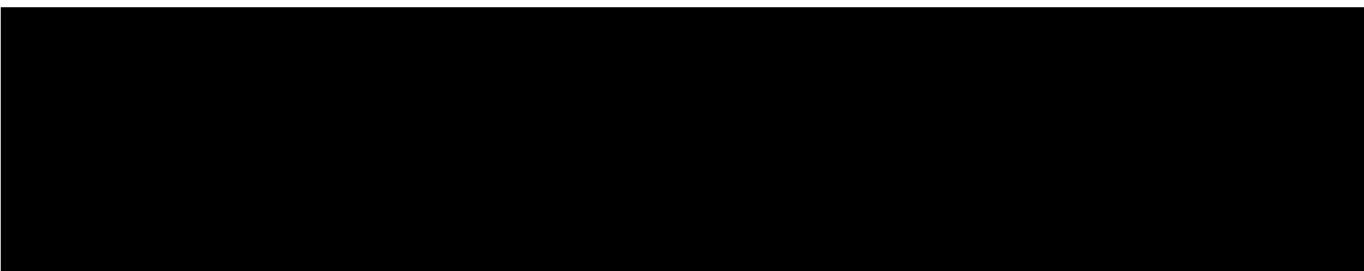
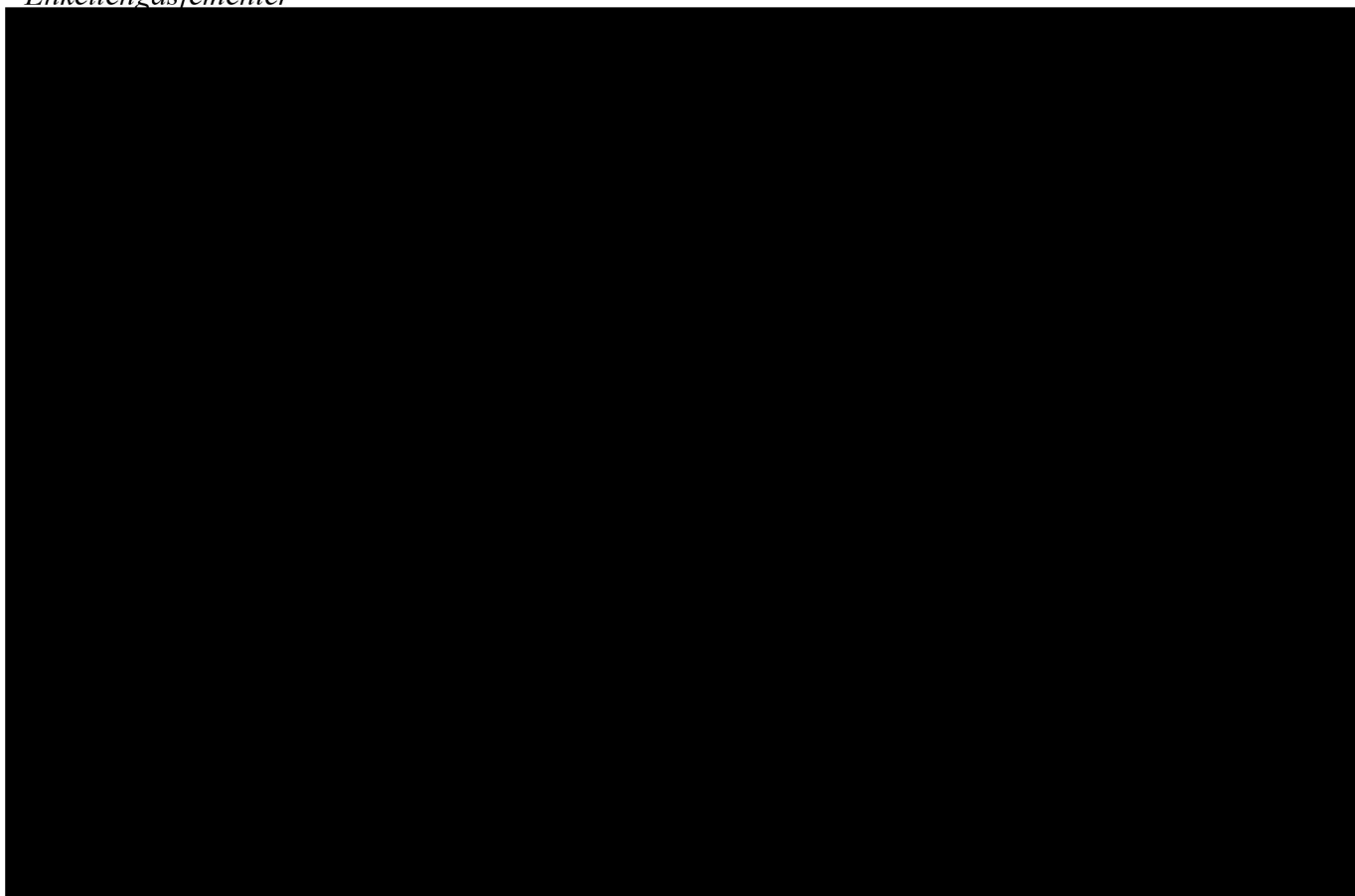

Porteføljekvalitet og nedskrivninger

I lys av bankens porteføljekvalitet stilte Finanstilsynet i foreløpig rapport spørsmål om gruppenedskrivningene var for lave og om banken i tilstrekkelig grad hadde hensyntatt underliggende risiko i porteføljene og mulige effekter av innføringen av metodikk for

tapsavsetninger etter IFRS 9¹, og ba om styrets kommentarer. Den foreløpige tilsynsrapporten tok utgangspunkt i markedssituasjonen før uroen knyttet til utbruddet av koronaviruset. Styret skriver i sitt svar 30. april 2020 at bankens åpningsbalanse for 2020 viste at bokførte gruppenedskrivninger var på nivå med de beregnede gruppenedskrivningene etter IFRS 9. Styret viser videre til at Koronavirus-epidemien treffer norsk og internasjonal økonomi hardt og at bankens IFRS nedskrivningsmodell ikke i tilstrekkelig grad eller tidsnok tar høyde for det ekstreme makrosjokket som har skjedd. Styret opplyser videre at nedskrivningene vil bli vurdert justert i forbindelse med fremleggelse av resultatene for 1. kvartal 2020. Av 1. kvartalsrapporten for 2020 fremgår det at nedskrivninger trinn 1 og 2 er økt med 4,7 millioner kroner og nedskrivninger i trinn 3 er økt med 2,0 millioner kroner. Samlede nedskrivninger utgjorde 23,4 millioner kroner, tilsvarende 0,9 prosent av brutto utlån ved utgangen per 1. kvartal 2020.

Enkeltengasjementer

¹ Fra 1. januar 2020 skal unoterte banker, kredittforetak og finansieringsforetak utarbeide års-/delårsregnskap i samsvar med IFRS med mindre annet følger av årsregnskapsforskriften (§ 1-4). Dette medfører blant annet at nye tapsregler i IFRS 9 erstatter gjeldende tapsregler i utlånsforskriften.

Finanstilsynet finner styrets kommentarer til enkeltsakene mangelfulle og er kritisk til at det ikke i større grad er redegjort for de vurderinger styret har gjort i tapsvurderingen av engasjementene. Finanstilsynet ber banken innen 15. august oversende en redegjørelse av tapsvurderingene for enkeltengasjementene omtalt ovenfor per 2. kvartal.

FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL

Overordnet styring og kontroll

Overordnet strategi og policy

Organisering

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på sårbarhet ved at mye kompetanse, ansvar og oppgaver er konsentrert til nøkkelpersoner. Finanstilsynet har særlig merket seg at økonomisjefen, som også er banksjefens stedfortreder, har et stort ansvarsområde. Finanstilsynet noterer at styret løpende har vært oppmerksom og bevisst på sårbarheten knyttet til nøkkelpersoner. Videre merker Finanstilsynet seg at dette også er bakgrunnen for at administrasjonen arbeider med å sikre gode back-up løsninger for sentrale funksjoner i banken. Finanstilsynet noterer også at banken har utarbeidet en plan for hvordan oppgavene til økonomisjefen kan erstattes ved ekstern hjelp.

Risikostyring og internkontroll

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på utfordringer knyttet til at ansvarlig for risiko- og compliancefunksjonen også har ansvar for en rekke andre oppgaver.

Finanstilsynet var av den oppfatning at habilitets- og interessekonflikter lett kan oppstå og presiserte i foreløpig tilsynsrapport behovet for å forebygge mulige konflikter. Finanstilsynet noterer at styret ikke er tilfreds med at risikokontrollfunksjonen ivaretas av økonomisjef, og at dette er noe styret prioriterer høyt. Finanstilsynet vil understreke viktigheten av at kontrollfunksjonen i andre linje er uavhengig av virksomheten i første linje, at funksjonen har tilstrekkelig kompetanse og ressurser til å kunne gi ledelsen og styret et realistisk bilde av bankens vesentlige risikoer, gi anbefalinger og ved behov foreslå adekvate tiltak for å bringe risikoen innenfor fastsatt risikoappetitt. Finanstilsynet merker seg at styret vurderer å utkontraktere oppgaver på området midlertidig.

Styring og kontroll av kredittrisiko

Strategi, policy, rammer og mål

Finanstilsynet reiste i foreløpig rapport spørsmål ved om rammen for høyrisikoeksponering er forsvarlig og i tråd med fastsatt risikotoleranse om moderat kredittrisiko for BM-porteføljen. Styret skriver i sitt svar at de vurderer maksimumsrammen som forsvarlig og at andelen ved utgangen av første kvartal 2020 var godt innenfor maksimumsrammen. Finanstilsynet vurderer rammen for høyrisikoeksponering å være høy i lys av bankens definerte risikotoleranse på BM.

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at bankens BM-andel i lengre tid har ligget nær den definerte maksimumsgrensen uten at det ble iverksatt tiltak for å begrense veksten på BM, og ba om styrets kommentarer. Styret skriver at balanseringen mellom PM og BM tidvis kan være krevende for en liten bank i vekst, og at det tidvis oppstår situasjoner der BM-andelen blir høyere enn målsatt. Styret skriver at det vil følge opp flere iverksatte tiltak for å holde BM-andelen innenfor den definerte rammen.

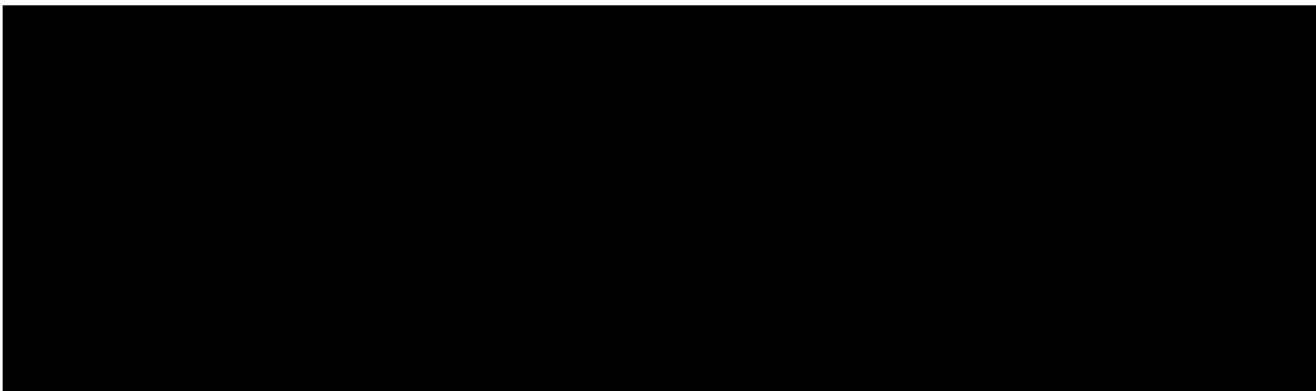
Store engasjementer og gruppering

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at banken ved å gjennomføre gruppering av engasjementer som påpekt under enkeltengasjementer, vil få et engasjement som nærmer seg kapitalkravsforordningens maksimalgrense. Styret skriver i sitt svar at banken har konsolidert engasjementene som påpekt av Finanstilsynet uten å redegjøre nærmere for hvorfor dette ikke var blitt gjort på et tidligere tidspunkt. Finanstilsynet er kritisk til at banken på et tidligere tidspunkt ikke hadde foretatt en gruppering av engasjementene og ber styret påse at banken har retningslinjer og prosedyrer for å foreta gruppering i tråd med regelverket.

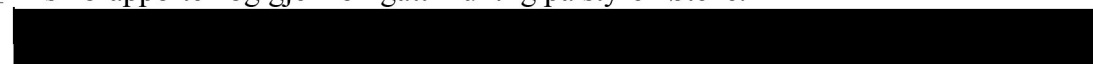
Oppsummering

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på flere forhold knyttet til utvikling og nivå på kredittrisiko i BM-porteføljen, og reiste spørsmål om styret har hatt oversikt og kontroll med kredittrisikoen i virksomheten i henhold til finansforetaksloven § 13-5. Styret skriver i sitt svar at de har fulgt utviklingen i forbindelse med vekst i BM-porteføljen og månedlig blir orientert om status og forventet utvikling i bankens større engasjement på BM. Styret gjennomgår risikorapporten for banken, og følger opp at vedtatte rammer blir etterlevd. Styret skriver videre at det, ved brudd på rammer, ber om at tiltak iverksettes, og at styret følger opp tiltakene fortløpende. Finanstilsynet registrerer styrets opplysninger, men vil peke på at en, på grunnlag av den dokumentasjon som ble fremlagt under tilsynet, ikke kunne finne spor av tiltak fra styrets side. Finanstilsynet er derfor fortsatt kritisk til at det ikke på et tidligere tidspunkt ble iverksatt tiltak for å redusere veksten i kredittrisiko på BM.

Organisering og ansvarsforhold – rutiner og prosedyrer

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at administrasjonens orientering om kredittrisiko i styremøtene i stor grad var basert på muntlige presentasjoner, og understreket viktigheten av god skriftlig dokumentasjon som orienterings- og beslutningsgrunnlag for styret, spesielt i kompliserte saker. Styret skriver i sitt svar at bankens største engasjementer blir kommentert i den kvartalsvise risikorapporten og gjennomgått muntlig på styremøtene.

Finanstilsynet forventer at det foreligger god skriftlig dokumentasjon som grunnlag for styrets beslutninger.

Kredittkontroll

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at eskalering av beslutning på avvikssaker bør gjelde generelt, også for avvikssaker på banksjefs nivå, slik at disse sakene blir løftet til styret. Finanstilsynet noterer at styret vil vurdere dette nærmere ved revisjon av Kredittpolicy og fullmaktreglementet.

Forbearance

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at antall kunder merket med forbearance syntes lavt, og ba om styrets kommentarer. Finanstilsynet har merket seg styrets opplysning om at flere kunder er blitt forbearance-merket etter tilsynet, og at banken har gjennomført tiltak for å bedre kvaliteten av forbearance-vurderingene.

Samfunnsansvar

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at det i enkeltsaker ikke var dokumentert noen vurdering av bærekraft eller miljø, og ba om styrets kommentarer. Styret skriver at det er et mål at banken får på plass gode rutiner for dette.

Kredittbevilgningsprosess

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om styrets redegjørelse for tiltak for å forbedre kvaliteten på saksoppsettene. Styret skriver i sitt svar at de vurderer bankens saksmaler og kredittåndbok å være tilfredsstillende, men at styret ser at det er rom for forbedring i enkelte saker. Styret skriver at det derfor er etablert skjerpede krav for å bli bevilget i kredittutvalg BM, og at styret vurderer at dette vil føre til at kvaliteten på kredittbevilgningsprosessen kommer på ønsket nivå. Finanstilsynet noterer seg styrets svar, og legger til grunn at relevante tiltak, herunder opplæringsaktiviteter, gjennomføres som en del av arbeidet med å sikre tilfredsstillende kvalitet på saksoppsettene.

Tapsvurderingsprosessen

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på mangelfull dokumentasjon i flere enkeltsaker og reiste spørsmål om bankens retningslinjer i henhold til IFRS 9 er etablert for implementering for 1. kvartal

2020. Styret skriver i sitt svar at det i forbindelse med innføring av IFRS 9 har vedtatt nye retningslinjer for tapsavsetninger som vil gjelde fra 1. kvartal 2020. Finanstilsynet noterer seg at styret vil tilstrebe en forbedring av dokumentasjonen for bankens tapsvurderinger og at det i nye retningslinjer er tatt inn høyere krav til dokumentasjon for hele tapsvurderingsprosessen.

Styring og kontroll av likviditetsrisiko

Innskuddsdekning

Finanstilsynet vurderte i foreløpig tilsynsrapport at bankens likviditetsrisiko er høyere enn styrets vedtatte risikotoleranse om lav til moderat likviditetsrisiko. Finanstilsynet pekte på at bankens innskuddsdekning er lav og at kundeinnskuddene har relativt sterk konsentrasjonsgrad, samt at det

Markedsfinansiering

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at bankens eksterne markedsfinansiering har kort gjennomsnittlig løpetid. Av styrets svarbrev går det frem at ved den årlige gjennomgangen av bankens policy for likviditetsrisiko vil styret vurdere bankens gjennomsnittlige løpetid på markedsfinansieringen.

Stresstest

Bankens stresstestforutsetninger på likviditetsområdet fremstår som relativt milde. Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at de fleste banker har en likviditetsbuffer som sikrer 12 måneder uten ny ekstern finansiering ved en krise. Finanstilsynet noterer av styrets svarbrev at forutsetningene i bankens stresstesting av likviditet vil bli vurdert i forbindelse med årlig revisjon av Policy for Likviditet.

Styring og kontroll av markedsrisiko

Rammer

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at banken ikke hadde egen ramme for spreadrisiko i policy for markedsrisiko. Finanstilsynet noterer av styrets svarbrev at styret vil ta en ny vurdering av spreadrisiko i forbindelse med årlig gjennomgang av bankens policy for markedsrisiko.

Utkontraktering og kompetanse

Finanstilsynet har merket seg fra styrets svarbrev at banken har tett dialog med Eika Kapitalforvaltning og at forvaltningsavtalen evalueres og fornyes hvert år. Videre noteres styrets vurdering av at kompetansen banken besitter innen markedsrisikoområdet er tilfredsstillende, gitt bankens totale plasseringsrammer.

Styring og kontroll av risiko for hvitvasking og terrorfinansiering

Risikovurdering

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at det i bankens risikovurdering fremsto som om enkelte kundegrupper ikke fikk etablere kundeforhold i banken, til tross for kontraheringsplikten etter finansavtaleloven § 14, jfr. også Finanstilsynets rundskriv 8/2019 punkt 5.1. Finanstilsynet minner

om at avvisning av kundeforhold kun kan foretas basert på den enkelte kundes iboende risiko og ikke basert på en kundegruppe eller sektors iboende risiko. Finanstilsynet tar til etterretning at styret har bedt administrasjonen om at forholdet blir rettet.

Rutiner og interne retningslinjer

Finanstilsynet viste i foreløpig tilsynsrapport at bankens rutiner og interne retningslinjer på tilsynstidspunktet var i tråd med kravene i hvitvaskingsloven av 2018, men at bankens revisjons- og oppgraderingsprosjekt av rutineverket etter stedlig tilsyn i april 2015 og frem til 2018, hadde tatt for lang tid. Finanstilsynet tar styrets bekreftelse og dokumentasjon på at revisjon og oppdatering er foretatt, til etterretning. Finanstilsynet forventer at det oppdaterte rutineverket på antihvitvasking og terrorfinansiering behandles og godkjennes i styret, jf. rundskriv 8/2019 punkt 2.3.3.

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at Kreditthåndbok BM 2019 på tilsynstidspunktet ikke var oppdatert med hensyn til innlemmelse av hvitvaskingsloven av 2018. Finanstilsynet tar styrets bekreftelse og dokumentasjon på at forholdet er rettet, til etterretning.

Roller, ansvarsfordeling og kompetanse

Finanstilsynet påpekte i foreløpig tilsynsrapport at stillingsinstruks for banksjef var fra 2015 og ikke omfattet hvitvaskingsansvaret i gjeldende regelverk, jf. rundskriv 8/2019. Finanstilsynet tar til etterretning at styret i sitt svarbrev bekrefter at stillingsinstruksen for banksjef er endret og ble styrebehandlet 11. mars 2020.

Banken dokumenterte under tilsynsbesøket relevante tiltak på opplæring av ansatte og ledelse, samt allerede planlagt opplæring av styret. Finanstilsynet etterlyste likevel i foreløpig tilsynsrapport en mer formalisert opplæringsplan for banken i etterlevelse av hvitvaskingsloven §36 og rundskriv 8/2019, jf. punkt 10.1. Finanstilsynet er av den oppfatning at en god opplæringsplan er viktig for å bygge opp en bred kompetanse både i styret, ledelsen og blant alle ansatte. Dette bidrar til å redusere iboende nøkkelpersonsrisiko på antihvitvaskings- og terrorfinansieringsområdet i mindre banker.

Finanstilsynet påpekte også gjennom flere kommentarer i foreløpig tilsynsrapport at antihvitvaskingsarbeidet bør styrkes innen bedriftsmarkedet. Finanstilsynet merker seg at styret i sitt svarbrev gir uttrykk for at veksten på BM ikke er mer omfattende enn at det ikke vurderes å være behov for andre løft enn vanlig kompetanseutvikling. Finanstilsynet er uenig i styrets konklusjon da helhetsbildet fra tilsynsbesøket og mottatt materiale dokumenterte en sterkere antihvitvaskingskompetanse på PM-området enn på BM-området. Finanstilsynet ber derfor styret og administrasjonen om å følge opp bedriftsmarkedet på dette punktet. Finanstilsynet anser at en slik kompetanseoppbygging ikke betinges av vekstraten for kundesegmentet.

Kundetiltak, løpende oppfølging og mistenkelige transaksjoner

Finanstilsynet påpekte i foreløpig tilsynsrapport at stikkprøvene som ble gjennomført på BM-området var mangelfulle når det gjelder dokumentasjon av stiftelsesdokumenter, generalforsamlingsvedtak, vedtekter, aksjonæravtaler o.l. Finanstilsynet vurderte at praksisen ikke er i tråd med hvitvaskingsloven §§ 2 e og 12; jf. punkt 4.5.2 og 4.5.4 i rundskriv 8/2019 og at den burde endres. Finanstilsynet registrerer av styrets svar at ny rutine er etablert som retter på forholdet, samt at dokumentasjonskrav til identifikasjon og legitimering av rettighetshavere er

rettet. Styret skriver videre at undersøkelser og vurderinger som kundebehandler foretar, nå også bekreftes dokumentert i tråd med gjeldende regelverk.

Finanstilsynet vurderte i foreløpig tilsynsrapport at bankens løpende oppfølging av kundeforhold gjennom hvitvaskingsansvarliges bruk av et manuelt, kalender- og Excel-basert systemuttrekk til server, som utilstrekkelig. Kunderådgivernes løpende kundeoppfølging var basert på og dokumentert til uttrukket Excel-kundeliste på bankens server. Det ble pekt på at rutinen kunne medføre eksponering av nøkkelpersonrisiko samt å ha iboende risiko for manuelle feil. Manglende dokumentasjon av bankens vurderinger og lagring av disse i bankens kjernesystem reiste også spørsmål ved om praksisen er i tråd med hvitvaskingsloven § 30. Finanstilsynet har notert at styret i sitt svarbrev opplyste at funksjonalitet for dato- og systemskapt varsling til kunderådgiverne for løpende oppfølging er under utvikling sentralt hos systemleverandør, som en del av AHV-Risk klienten i bankens kjernesystem.

Transaksjonsovervåkning og mistenkelige transaksjoner

Finanstilsynet bemerket i foreløpig rapport at antallet transaksjonsflagginger i bankens elektroniske overvåkingssystem var mer enn halvert mellom 2017 og 2019. Styret har i sitt svar opplyst at scenarioene i bankens anvendte regelsett gjennom tilbakemeldinger fra brukerbankene til Eika Alliansen sentralt, har endret seg, og at Eika, sammen med noen av referansebankene, har testet og kalibrert scenariene slik at disse er mer treffsikre med færre transaksjonsalarmer. Styret skriver videre i sitt svar at forslag til nye scenariooppsett og parametersetting i eksisterende scenarier settes opp av Eika og en gruppe referansebanker. Dette kommuniseres deretter av Eika til bankenes felles systemleverandør SDC. Finanstilsynet noterer at styret i sitt svarbrev opplyser at AHV-gruppen i banken løpende vurderer om mottatte forslag til nye eller justerte scenarier samsvarer med bankens definerte risikoer fra risikovurderingen, og at nåværende oppsett anses som tilfredsstillende. Finanstilsynet stiller seg positiv til at scenarioer i bankens regelsett for transaksjonsovervåking er forbedret gjennom nevnte fellesprosess i Eika. Finanstilsynet minner videre om at banken under rundskriv 8/2019 punkt 10.3.2 har et eget ansvar for at anvendte regelsett og scenarioparametere til enhver tid dynamisk reflekterer og er tilpasset bankens egen risikobaserte tilnærming gjennom risikovurdering og klassifisering av den enkelte kunde.

Undersøkelse- og rapporteringsplikt

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at mottatte stikkprøver av bankens innsendte MT-meldinger til Økokrim ikke var tilfredsstillende dokumentert og arkivert. Det samme gjelder for undersøkelsene og vurderingene som banken har foretatt, jf. undersøkelsesplikten og lagringsplikten etter hvitvaskingsloven §§ 25 og 30. Det ble vist til at bankens vurderingsgrunnlag for MT-rapporteringen var relevant, men var kritisk til at dokumentasjonen av vurderingene var utilstrekkelig. Finanstilsynet noterer at styret i sitt svarbrev skriver at banken "har gode rutiner og tilfredsstillende kompetanse for undersøkelse/rapportering". Finanstilsynet oppfatter styrets kommentar til å gjelde kvaliteten på bankens tiltak etter § 25, men minner om at bankens etterlevelse av bestemmelsene i § 30 bør forbedres, både i forhold til undersøkelsesplikten etter § 25 og rapporteringsplikten etter § 26.

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at ingen mistenkelige transaksjoner var rapportert til Økokrim på kunder innenfor bedriftsmarkedet, og at dette kunne tyde på underrapportering. Styret viser i sitt svar til at BM-avdelingen er liten og oversiktlig med god kunnskap om den enkelte kunde, og styret vurderer at undersøkelsene fungerer tilfredsstillende.

Finanstilsynet viser til påpekte svakheter på antihvitvaskingsområdet innenfor bedriftsmarkedet tidligere i denne rapporten og setter disse i sammenheng med dette punkt. Finanstilsynet anerkjenner bankens kunnskap til det lokale næringsliv, noe som likevel ikke fritar banken fra å systematisk og rutinemessig gjennomføre de undersøkelser og tiltak som foreskrives under hvitvaskingsloven §§ 25, 26 og 30. Finanstilsynet vurderer at tidligere nevnte behov for forsterket oppmerksomhet på antihvitvaskingsarbeidet innenfor bedriftsmarkedet, samt dokumentasjon av undersøkelser som foretas, vil bidra til å bedre kunne sikre at banken oppdager, undersøker og rapporterer mistenkelige transaksjoner innenfor bedriftsmarkedet.

AVSLUTNING

Tilsynet avdekket flere kritikkverdige forhold både innen overordnet styring og kontroll og innen styring og kontroll med kredittrisiko. Finanstilsynet minner om styrets plikter etter finansforetaksloven, herunder plikten til å sørge for at virksomheten drives forsvarlig og i tråd med god forretningsskikk.

Finanstilsynet ber om kopi av protokollen fra styremøtet hvor Finanstilsynets merknader blir behandlet.

Banken bes innen 1. desember 2020 oversende en oversikt som viser status for gjennomføringen av tiltakene banken har vedtatt basert på foreløpig tilsynsrapport, samt for tiltak Finanstilsynet har pekt på i denne tilsynsrapporten.

Kopi av dette brevet bes sendt til ekstern revisor.

For Finanstilsynet

Linda Støle Hårstad
seksjonssjef

Øystein Moen
tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer